

Utviklingsprosjekt:

Koordinert og tilrettelagt ernæringspraksis i Helse Førde

Nasjonalt topplederprogram – kull 11

Arild Fålun
Helse Førde

Bakgrunn og organisatorisk forankring for prosjektet

Det er gjennomført to prosjekt i Helse Førde de siste 3 åra med utgangspunkt i å høyne kvaliteten på ernæring.

Prosjektene har avdekket et behov for å få på plass en helhetlig ernæringspraksis i HF. Dette samsvarer med føringer gitt fra Helsedirektoratet i den nye Kosthandboken og oppdragsdokument fra HOD til Helse Vest. (Ernæring og mattryggleik) Med helhetlig ernæringspraksis menes at Helse Førde har en gjennomgående og fastlagt politikk der rett ernæring og matens betydning inngår som en viktig del av det totale medisinske behandlingstilbudet som gis. Helse Førde skal tilby sine pasienter et mattilbud som er ernæringsmessig riktig sammensatt. Mattilbudet skal tilretteleggast på en slik måte at det er mulig å oppnå en forebyggende og terapeutisk virkning. Dette kan beskrives i to målsettinger;

- ✓ Vedta en overordna ernæringspraksis i Helse Førde
- ✓ Implementere godkjent ernæringspraksis i behandlingstilbudet i Helse Førde

Sjuka- og pleietrengende kan ha en svekket allmenntilstand, nedsett matlyst og tyggevansker.

Pasientene/brukerne kan derfor ha problem med å ete tilstrekkelig av den maten som blir servert og det kan dermed være risiko for feilernæring og underernæring. Det er i slike tilfeller viktig å sette i verk undersøkinger og eventuelle tiltak for å få rett ernæring på et tidlig tidspunkt.

Kunnskap om kost og ernæring er derfor nødvendig for å ivareta den medisinske pleie som skal gis, og for å kunne gi anbefalinger og vurderinger til Helse Førde sine ulike pasientgrupper.

De ernæringsmessige kvalitetskrav skal ta utgangspunkt i Helsedirektorates offisielle kostanbefalinger som anbefaler at inntaket pr dag skal gi en total rett energimengde tilpassa pasient/brukar, og være sammensatt i trå med gjeldende retningslinjer for kosthold i helseinstitusjoner.

Forskning viser med stor tyngde at en forbedret ernæringsbehandling

- ✓ Kan forbedre og hindre reduksjon i mental og fysisk helse.
- ✓ Kan redusere antall komplikasjoner som følge av sykdom og behandling.
- ✓ Kan redusere rekonvalesenstiden.

- ✓ Kan forkorte liggetiden på sykehuset og redusere behovet for primærhelsetjenester.

Det er mange årsaker til sykdomsrelatert feilernæring, men redusert matinntak synes å være en klar hovedårsak.

Helse Førde ønsker å ha fokus på god og sikker matkvalitet servert i et godt spisemiljø.

Problemstilling

Utvikle og gjennomføre en målrettet og gjennomgående ernæringsbehandling i spesialist- og primærhelsetjenesten som følger Helsedirektoratets nye retningslinjer og foretakets Kvalitetshåndbok om matkvalitet og matsikkerhet.

Effekt mål

I samarbeid mellom Helse Førde og kommunene i Sogn og Fjordane å ha innarbeidet en felles forståelse og praksis for kosthold, og kostholdspraksis for å forbedre pasientens mentale og fysiske helse, redusere komplikasjoner og forkorte rekonvalesens og liggetid.

Realisering av effekt mål

Ved prosjektets oppstart registreres etablert tilbud og praksis knytt til ernæring og kostråd gjennom bruk av spørreskjema.

Dette følges opp med to nye målinger i prosjektperioden.

Målingen er rettet mot inneliggende og polikliniske kreftpasienter samt kreftpasienter hvor ansvaret ligger til kommunehelsetjenesten.

Avgrensning vil ligge på seks kommuner samt FSS.

Resultat mål:

- ✓ Ha planlagt og gjennomført opplæring for aktuelle pasienter og pårørende i regi av Lærings- og Mestringscenter i Helse Førde slik at beskrevne mål kan nås
- ✓ Ha sikret koordinering og samhandling basert på samhandlingsreformen underlagt samhandlingssjefen i Helse Førde.
- ✓ Ha kreftpost på Førde sentralsjukehus som referanse, og som vil ha en sentral rolle i prosjektrealiseringen, basert på erfaring høstet i 2011.
- ✓ Ha involvert Helsepersonell i Helse Førde, ernæringsfysiolog, sykepleier, fagperson mat,
- ✓ Kommunehelsetjenesten gjennom primærlege, heimesykepleier/heimetjenesten og helsekoordinator i kommunene for å sikre at flerfaglig kunnskaper blir ivaretatt.

Fremdriftsplan med milepæler

	Milepæl/aktivitet	Frist
M1	Prosjekt etablering	1 januar 2012
M2	Konstituering av styringsgruppe	15 januar
M3	Konstituering av prosjektgruppe	15 januar
M4	Spørreundersøkelse 1	1 mars
M5	Spørreundersøkelse 2	1 juni
M6	Spørreundersøkelse 3	1 september
M7	Prosjekt avsluttes	31 desember 2012
M8	Prosjekt rapport overleveres	1 februar 2013

Del rapport 1 juni 2012, endelig rapport 1 februar 2013.

Budsjett – nøkkeltall

- ✓ Ressurssbruk planlegges tilsvarende ei halv stilling som prosjektkoordinator.
Denne skal følge opp prosjektets innhold og målsetting

Type kostnader	2012	2013
Prosjektlønn 50 % stilling	300 000	300 000
Prosjektmøter - Oppfølgingsmøter	30 000	10 000
Reisekostnader	30 000	10 000
Diverse andre prosjektkostnader	20 000	5 000
Økonomisk prosjektramme	380 000	325 000

Vurdering

Et totalt helsetilbud

Innenfor prosjektområdet koordinert og tilrettelagt ernæringspraksis i Sogn og Fjordane (Helse Førde og kommuner), er det en kjensgjerning at det har det vært for lite fokus på denne delen av det totale helsetilbudet som gis.

Dette kan skyldes

- ✓ Manglende kompetanse blant de som arbeider med fagområdet ernæring
- ✓ Manglende prioritering og føring – politisk og administrativt
- ✓ Manglende samarbeid mellom de ulike aktørene innafor koordinert og tilrettelagt ernæringspraksis

Fra sentral og lokale myndigheter ligg det no klare føringer som tilsier at temaet ernæring må løftes opp og fram. Gjennom det valgte prosjekt er det skapt forventning om at det for Helse Førde og samarbeidende kommuner vært fulgt opp i en plan.

Forventninger

I tilknytning til prosjekter gjennomført i Helse Førde i perioden 2008 til 2011 innenfor området matforsyning, videre forventninger til den kommende Samhandlingsreformen og konkrete rapporteringskrav fra HOD og Helse Vest, er temaet ernæring og mattrygghet derfor et prioritert fagområde som må arbeides videre med i de neste to årene.

Fagkompetanse

Fagkompetansen og mulighetene til å gjennomføre en koordinert og tilrettelagt ernæringspraksis må det største og tyngste fagmiljøet ta i Sogn og Fjordane. Det er representert hos Helse Førde.

Her finnes de nødvendige fagressurser som ernæringsfysiolog, spisskompetanse innenfor område mat til særskilte pasientgrupper, lærings- og mestringssenter og elles praktiske forutsetningar knytt til lokaler, produksjonskjøkken (dietskjøkken) og referansepunkt.

Integrering

Helse Førde har som målsetting å få etablert i samarbeid med, i første omgang, et utvalg av kommuner, et pasient- og pårørendetilbud som sikrer god og trygg ernæring.

Dette vil på sikt danne grunnlag for involvering av alle kommuner i Sogn og Fjordane.

I første omgang vil denne integreringen skje gjennom etablering av prosjektet, etablering av eit nettverk/kontaktpersoner og seinare ei lokal tilpassning og oppfølging i tråd med gjennomføringen (vedlegg 2)

Mønster for andre

Nasjonalt vil dette prosjektet kunne danne mønster for tilsvarende etablering og samarbeid mellom helseforetak og kommuner. Det er etter det vi vet ikke gjennomført eller planlagt tilsvarende prosjekt i Norge, som på nasjonalt plan vil være like aktuelt andre steder med like stor betydning

Konsekvenser

De samfunnsmessige konsekvensene vil være betydelige. Jf oppgave kost-nytteanalyse ved avdeling for helseledelse og helseøkonomi viser denne at målrettet ernæringsbehandling i sykehus gjennom redusert liggetid gir en mulig besparelse på rundt 800 mill kroner pr år. En slik besparelse vil utgjøre i størrelsesorden 1% av kostnadene i spesialisthelsetjenesten i

Norge. Spørsmålet blir; Hvilket annet enkelttiltak innanfor spesialisthelsetjenesten kan vise samme effekt? (Juul, H: Forebygging og behandling av underernæring-potensiale for kostbesparelser? 2010)

Interessentvurdering av prosjektet

Alle aktører/interessenter knytt til prosjektet vil ha mulighet til å påvirke innholdet i prosjektet. Dette vurderes som en styrke både med hensyn til å få nødvendig forankring, forståelse og kvalitet i prosjektet.

- ✓ Prosjekteier
- ✓ Prosjektkoordinator
- ✓ Helse Førde – aktuell sengepost
- ✓ Kommunehelsetjenesten – kommunelege, heimetjenesten, kreftsykepleier
- ✓ Ulikt annet fagpersonell - fagpersonell kjøkken,
- ✓ Brukerorganisasjoner – etablert brukerutvalg
- ✓ Interesseorganisasjoner

Konklusjon

- ✚ Et prosjekt med relativt liten økonomisk innsatsfaktor (kostnad).
- ✚ Et prosjekt som vil utløse positive synergieffekter for Helse Førde og utvalgte kommuner innenfor området ernæring, matkvalitet og brukerservice
- ✚ Har nasjonal verdi, og i tråd med offentlige myndigheters ønske.

Litteraturliste

Helsedirektoratet - Kosthåndbok (tidl. Retningslinjer for Kosthold i Helseinstitusjoner)

Helse Bergen – Godkjent Ernæringspraksis for Helse Bergen

Helse Førde – Kvalitetshåndbok

Helse Førde – Prosjekt ”Kjøkkenprosjekt Fss”

Helse Førde – Prosjekt Matforsyning

Vedlegg 1: Risikovurdering

Vedlegg 2: Informasjon og møteplan

Vedlegg 3: ROS - skjema til bruk i prosjektet